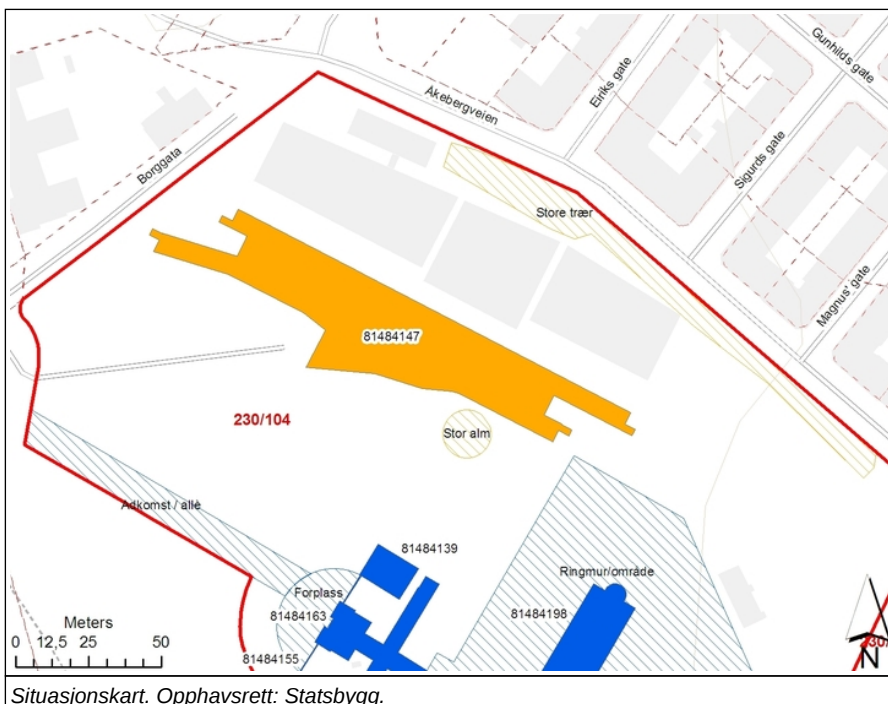

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke:	Oslo
Kommune:	301/Oslo kommune
Opprinnelig funksjon:	Politihus
Nåværende funksjon:	Politihus
Foreslått vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring
Totalt antall bygg:	3

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
205	ADMINISTRASJONSBYGNING	1975 - 1978	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør/Interiør/Utomhus	81484147	230/104

Vern kompleks

Formål:	Formålet med vern er å bevare administrasjonsbygningen ved Oslo politihus som monumental eksponent for den omorganiseringen og sentraliseringen av politiet som startet på slutten av 1960-tallet og som ledet til økt utbygging av politihus og politistasjoner.
Begrunnelse:	Justisdepartementet initierte en større omorganisering og sentralisering av politiet. En forutsetning for omleggingen i Oslo var bygging av et nytt, stort politihus som samlet nær hele Oslopolitiet i en bygning. Konkurransen for det nye Politihuset ble avholdt i 1967. I 1960- og 70-årene var politiet i kraftig vekst og det ble oppført mange nye politistasjoner rundt om i landet. Politihuset i Oslo har gode arkitektoniske kvaliteter. Bygningens eksteriør og interiør fremstår som godt vedlikeholdt og opprinnelig.
Omfang:	Vernet omfatter eksteriøret og deler av interiøret. Parkområde som omfattes av vernet; stor alm sør for politihuset og trær langs Åkebergveien, vist med skravur på kart. Politihuset ligger på den opprinnelige eiendommen til Botsfengselet. Fredning av objekter tilknyttet fengselet er presentert i kompleks 2571 Oslo fengsel.

Beskrivelse kulturmiljø

Politihuset i Oslo ligger på Grønland i Oslo inntil ringmuren rundt Oslo fengsel, avd. A (Botsfengselet) med hovedfasaden mot parkanlegget.

Bakgrunnen for at politihuset ble bygget var vekst og spesialisering, samt en større omorganisering av hele politiet. Dette innebar behov for nye og større kontorarealer og lokaliteter med tekniske løsninger tilpasset ulike spesialfunksjoner. I Oslo innebar omorganiseringen en kraftig sentralisering og i løpet av 1960-tallet ble flesteparten av Oslos mange distriktstasjoner nedlagt.

Politihuset stod ferdig i 1978. Den lange bygningen ruvet ni etasjer over bakken, og rommet bla. kontorer for flere hundre ansatte, parolesal, gymsal, operasjonssentral og en stor sentralhall (største høyde 28 meter) med publikumsmottak. I en lavere bakbygning var arrest, bilverksted og parkering.

Anlegget fremstår for mange som et maktsymbol, mens arkitektenes hensikt snarere var å skape et anlegg som skulle vise "åpenhet" mellom befolkning og politi. I tillegg ønsket arkitektene at bygningen skulle tilpasses bymiljøet ved at administrasjonsbygningen ble lavere enn Grønland kirke. Derimot avspeiles maktbildet delvis i beliggenheten, som er i nær tilknytning til fengselsanlegget og med en opphøyet lang oppoverbakke mot hovedinngangen og et kontrollert åpent forareal. Maktbildet avspeiles også delvis i funksjonsprogrammet med en imponerende kontorbygning og hovedstadens sentralarrest. Politihuset ble fra flere hold kritisert i sin samtid for konsekvenser for bymiljø, som brudd med den historiske bystrukturen mv.

Anlegget fra 1978 er vurdert som bevaringsverdig av Byantikvaren i Oslo og oppført på Gul liste. I reguleringsplan S-2071 for Politihuset vedtatt 21.08.75 ble vern av alléen foran Botsfengselet nevnt: "Den eksisterende allé bør søkes bevart." Den samme reg.planen gjelder idag (2009) for Botsparken sør for alléen, regulert som friområde.

Ny reg.plan S-4454 vedtatt 22.04.09 omfatter regulering av alléens areal til spesialområde bevaring, men ikke trær (bestemmelser på bredde og dekke på vei, etter innspill fra Byantikvaren for å sikre opprinnelig preg på vei og trerekker). En stor alm sør for adm.bygning og flere almer langs Åkebergveien har et visst vern gjennom registrering av Friluftsetaten, basert på håndboken til Direktoratet for naturforvaltning.

Priser:
Houen Fonds Diplom 1983.
Betongtavlen 1985.

Eiendomshistorikk

I 1950- og 1960-årene startet politiet en større omorganisering på landsbasis. Politiet ønsket seg en ny hovedstasjon i Oslo. Da Botsfengslet ble nedlagt i sin daværende driftsform, var planen å rive anlegget. Etter motstand fra Riksantikvaren og Norske Arkitekters Landsforbund, ble det vedtatt å oppføre et nybygg på en tomt tilhørende Botsfengslet som lå utenfor ringmuren. Arkitektkonkurransen ble utlyst i 1967 og bygget oppført i 1975-78.

Konkurranseutkastet hadde planlagt en mulig utvidelse østover langs Åkebergveien og det var naturlig å bygge den nye sentralarresten på den tomten. Konkurransen ble utlyst i 2003 og bygget oppført i 2005-2007. Etter mange klager lokalt under prosjekteringen bestemte Bystyret at det skulle opparbeides nye parkarealer som erstatning for tomten. En følge av klagene var at de grønne arealene ved hovedinngangene til Politihuset og Botsfengslet, som tidligere var regulert til byggetomt for Politihuset, ble omregulert til parkareal.

Kilder:
Norske arkitektkonkurranser 1968.
Byggekunst 3/1973, 5/1979, 5/1984, 4-5/1986.
Arkitektnytt 20/1985.

Verneverdige bygg

Byggnr: 205
GAB nr: 81484147
Navn:
ADMINISTRASJONSBYGG
NING
Oppført: 1975 - 1978

Oslo Politihus i 1979. Sett fra Borggata. Opphavsrett: Statsbygg.

Hovedinngang. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade mot syd. Toppetasjen med fellesfunksjoner har eget fasadeuttrykk. I bakgrunnen Grønland kirke. Opphavsrett: Statsbygg.

Sørfasade mot park. Registrert stor alm med biologisk mangfold til høyre. Opphavsrett: Statsbygg.

Botsfengslets ringmur sett i sammenheng med Politihuset sørøstside. Opphavsrett: Statsbygg.

Nyanlagt parkanlegg med gangvei mellom politihus og botsfengsel. Rømningstrapper fra politihus. Opphavsrett: Statsbygg.

Politihusets nordfasade. Karnapp fra 2.-7. etg. Opphavsrett: Statsbygg.

Sentralarrest fra 1978. Opphavsrett: Statsbygg.

Parkeringsanlegg og rød verkstedbygning fra 1978. Ny sentralarrest i bakgrunnen. Opphavsrett: Statsbygg.

Indre vei. Gangbro mellom politihus og arrest/garasje. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	81484147
Gnr/bnr:	230/104
Oppført:	1975 - 1978
Byggherre:	Statens bygge- og eiendomsdirektorat.
Arkitekt:	Telje-Torp-Aasen Arkitektkontor A/S.
Opprinnelig funksjon:	
Nåværende funksjon:	
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til offentlig bebyggelse. S-2071, vedtatt 21.08.75.
Vernestatus:	Annet vern: Byantikvarens Gul liste.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Oslo Politihus består av to bygningsdeler: en blokk på ni etasjer med kontorer, sentralhall og politistasjon og en lavere bygning med arrest, garasje og verksted. Hovedadkomst er fra Borggata gjennom parken foran Botsfengslet. Nødrampe og inngang ansatteparkering mot Åkebergveien.

Fasaden er bygget som påhengsvegger av aluminium. Vinduer som kan åpnes er (oppr.) malt i rødt. Fasader i gavlparter er av betong.

Sentralhallen danner kjernen i bygningen, med publikumsadkomst og trapper og heiser for vertikal trafikk. Kontorbygningen har dobbeltkorridorprinsipp, med cellekontorer plassert mot yttervegg og birom og spesialrom i midtsone. I tilknytning til sentralhallen er de største rommene plassert, som parolerom og gymsal.

Kontorkorridorene er inndelt i fire soner med hver sin farge: Nordfløy i blått (øst) og grønt (vest), sydfløy i rødt (vest) og gult (øst). Fargesonenen letter orienteringen. Fargene brukes på gulvbelegg i linoleum og på malte dører og listverk. Inne på kontorene er fargekoden også brukt på plater mot yttervegg.

Korridorvegger av hvitmalte Lecablokker.
Teknisk himling av perforerte aluminiumsplater opphengt i bæreprofiler av aluminium.

Glasskarnapp på nordsiden med sitte- og venteplasser med utsyn. Nå pikett (vaktrom).

Priser:
Houen Fonds Diplom 1983.
Betongtavlen 1985.

Sammendrag bygningshistorie

Etter en konkurranse i to omganger i 1967-68 starter byggingen av Oslo politihus i 1975 og bygningen ferdigstilles i 1978.

Bygningshistorikk

1960	1970	Botsfengselet ble nedlagt som institusjon og erstattet av Ullersmo landsfengsel i 1970. Fengselsanlegget ble en del av Oslo Kretsfengsel 1975. Botsfengslet ble planlagt revet for å oppføre ny hovedpolitistasjon. Riksantikvaren og Norske Arkitekters Landsforbund gjør motstand mot riving. Riksantikvaren foreslår å bygge om celler til kontorer. Verkstedsfløy fra 1934 skulle rives for å oppføre et tilbygg. Ombyggingen skulle lyses ut som en arkitektkonkurranse. Men politiets ledelse ønsket seg et eget nybygg.
1967		Arkitektkonkurranse om nytt politihus i Oslo, på tomten til Botsfengslet.
1968		Omkonkurranse mellom Telje, Torp, Aasen arkitekter og Erling Viksjøs arkitektkontor.
1975		Byggestart. Tomten er et område som før ble disponert av Botsfengslet, men lå utenfor ringmuren og et tidligere parkareal.
1978		Oktober: ferdigstilling.
1978	1979	Umiddelbart etter innflytting ble garderobeskap i kontorene bygget ut mot korridoren. Nisjen stikker ut i korridoren. Internt kalt "ryggsekkene". Er avbildet i Byggekunst 5/1979, s.329, sett fra kontor.
1987	1988	Ca årstall. Ombygging av mottaket på den delen av politihuset som rommet Grønland politistasjon. Mye av opprinnelige gulv bevart.
1987	1988	Sittegrupper i nisjer i kantine fjernet og erstattet med bordrader.
1993		Markisene byttet til persiener.
1994	1995	Baren i kantine revet.
1995		Oppussing av operasjonssentralen. Var oppr. over 2 etg. Politihuset får en overvåkningssentral for hele Oslo-området (også biltrafikk).
1997		Brannvesenet innfører brannteknisk system. Bygning oppdelt i tre soner. Sprinklingsystem i midtsone. Brannrør mellom hver sone.
2002		Innendørs skytebanetrening er under utredning, delvis i samarbeid med Statsbygg (St.prp.nr.1 JD 2001-2002).
2003		PST flytter ut.
2004		Ventilasjon ikke endret, men bytter ut avtrekksventiler for å få ned støy.
2009		Utstillingsrom 1.etg. omgjort til møterom/rapportrom for utlendingsseksjonen. Rommet er delt opp med møterom mot gavlen og rapportrom mot midten.
2010		Skal få nytt nødaggregat system.

BYGNING 205 ADMINISTRASJONSBYGNING

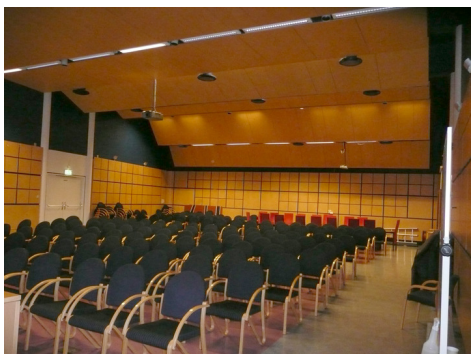
Kompleks 83 POLITIHUSET I OSLO

Vern

Formål:	Formålet med vern er å bevare administrasjonsbygningen ved Oslo politihus som monumental eksponent for den omorganiseringen og sentraliseringen av politiet som startet på slutten av 1960-tallet og som ledet til økt utbygging av politihus og politistasjoner.
Begrunnelse:	Politihuset i Oslo har gode arkitektoniske kvaliteter. Bygningens eksteriør og interiør fremstår som godt vedlikeholdt og opprinnelig. Bygningens monumentale karakter, justishistoriske beliggenhet og politispesifikke rom og funksjoner gir bygningen sektorhistorisk verdi.
Omfang:	Eksteriør. Interiør: Planløsning, elementer og overflater i følgende rom: Sentralhall/passekspedisjon (1 etg) med trapperom og omkransende korridorer i alle etasjer som er åpne mot sentralhallen. Parolesal (4 etg). Kantine og tilgrensende møterom for VIP/presse (7 etg).
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Interiør

Interiørnr:
Interiørnavn: Parolesal, 4 etg.
Beskrivelse: Som opprinnelig. Veggoverflater med akustiske treplater, med avrundete hjørner. Akustiske plater hengende under himling. Nye gulv.

Interiørnr:
Interiørnavn: Sentralhall og trapper
Beskrivelse: Gulvet har terrazzobelegg med messinginnlegg. Kunstnerisk utsmykning i gulv i sort og hvitt. Støpt sitteinnredning. Beplantning. Fontene. Den opprinnelige ekspedisjonsskranken ble fjernet i sammenheng med nye passordninger. Skrankens oppr. plassering er i dag markert med terrazzobelegg i lignende farger og teksturer. Sprinkleranlegg oppr. installert i sentralhallen (FM).

Trappehall i sentralhall:
Belagt med keramiske fliser. Hvitmalt rekkverk i metall. Tilgang til ekspedisjon på hver etasje (nå bl.a. brukt som kopirom). Store tall i aluminium angir etasjenummer. Spotbelysning på utsiden av etasjedekkene.

Interiørnr:
Interiørnavn: Møterom VIP/presse, 7.etg.
Beskrivelse: Som opprinnelig. Foldevegg mot kantine. Liten kjøkkenkrok som kan dekkes til med en skyvevegg. Opprinnelig gulv, takplater, beslåtte eternittplater med blikk på vegg, lamper.

Interiørnr:
Interiørnavn: Kantine / kjøkken, 7.etg.
Beskrivelse: Noe av det opprinnelige inventaret er fjernet (bord, benker og bardisk), mens de fleste overflater og belysning er opprinnelig. Forbindelse til VIP-rom fra kantine via skyvedør. Takterrasse.

BYGNING 205 ADMINISTRASJONSBYGNING

Kompleks 83 POLITIHUSET I OSLO

Hovedinngang. Opphavsrett: Statsbygg.

Sentralhallen. Opphavsrett: Statsbygg.

Oppr. ekspedisjonsskranke. Etasjenummer. Opphavsrett: Statsbygg.

Parolesal med opprinnelig akustisk himling og veggplater. Opphavsrett: Statsbygg.

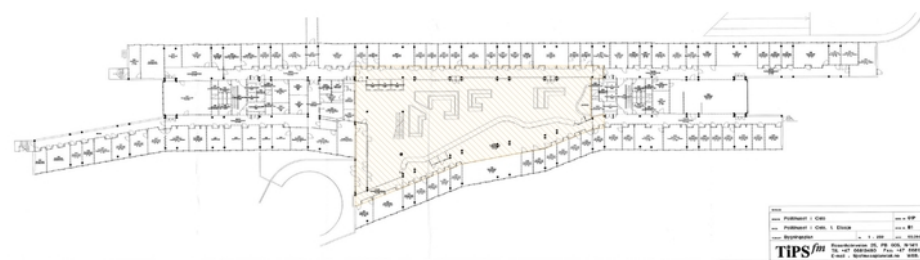
Møterom VIP/presse. Foldevegg mot kantine til venstre. Opphavsrett: Statsbygg.

Kantine. Utgang til terrasse i bakgrunnen. Opphavsrett: Statsbygg.

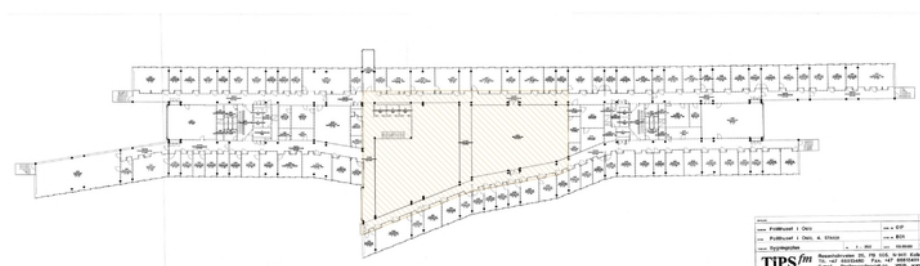
Dør med runde vinduer. Opphavsrett: Statsbygg.

Plan 1. etg. med skravur for vernet interiør. Opphavsrett: Statsbygg.

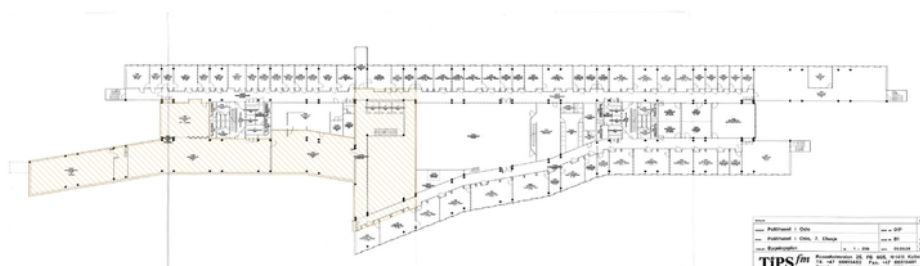
Korridor i sør-øst fløy (gul). Opphavsrett: Statsbygg.

Plan 4. etg. med skravur for vernet interiør. Opphavsrett: Statsbygg.

Kontor, sett mot garderobe/arkivskap. Opphavsrett: Statsbygg.

Plan 7. etg. med skravur for vernet interiør. Opphavsrett: Statsbygg.